

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **E. K.,** zastoupené JUDr. Richardem Třeštíkem, advokátem se sídlem Ústí nad Labem, Masarykova 43, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 3. 2004, č. j. 28 Az 251/2003 - 30,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 27. 8. 2002, č. j. OAM-11308/VL-07-P11-2001. Tímto rozhodnutím jí nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) a bylo vysloveno, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že žalobkyně nenaplnila žádnou ze zákonných podmínek pro udělení azylu, a že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno na základě dostatečně zjištěného skutečného stavu věci a bylo přesvědčivě odůvodněno.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Napadený rozsudek považuje za nezákonný, neboť se domnívá, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b)

zákona o azylu. Stěžovatelka zdůrazňuje, že z bývalých svazových středoasijských republik Sovětského svazu odchází mnoho občanů zejména ruské, ukrajinské či polské národnosti, kteří nemohou snést podmínky tam nyní panující. Tuto skutečnost nelze vysvětlit pouze hospodářskými důvody, neboť odchody se týkají téměř výhradně občanů evropských národností a křesťanského vyznání. Známým poznatkem také je, že některé skupiny místního obyvatelstva v uvedených oblastech vyhrožují a zastrašují obyvatelstvo evropského původu a nutí je k odchodu ze země. Zvláště těžká situace je pak pro ty, kteří nemají státní příslušnost státu, ve kterém žijí, tak jako stěžovatelka. Pokud jde o případnou výtku, že se stěžovatelka neobrátila o pomoc na orgány Kyrgyzské republiky, podotýká, že její území opustila jako sedmnáctiletá. Navíc krajský soud pochybil, když neudělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu odůvodňoval situací v Kyrgyzstánu, neboť měla být posuzována situace v Kazachstnánu, jehož je stěžovatelka občankou. Stěžovatelka také zdůrazňuje, že je křesťanského vyznání a že v zemi původu probíhá opětovná islamizace a z toho vyplývající nesnášenlivost muslimů vůči křesťanům, což byl také jeden z důvodů jejího odchodu. Z uvedených skutečností tak vyplývá, že v případě návratu stěžovatelky do Kazachstánu nebo Kyrgyzstánu je důvodná její obava, že bude vystavena pronásledování z důvodu rasy, náboženství a národnosti. Stěžovatelka dále zpochybňuje objektivnost informací Ministerstva zahraničních věcí USA o stavu dodržování lidských práv v Kyrgyzstánu a Ministerstva zahraničních věcí České republiky, které byly použity jako podklad pro řízení o udělení azylu. USA má podle stěžovatelky mocenské zájmy právě v bývalých svazových republikách Sovětského svazu. Z toho taky pramení značná benevolence USA a i České republiky k tamějším diktátorským režimům. Rovněž shledává pochybení pokud jde o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Stěžovatelka si je vědoma toho, že na udělení humanitárního azylu není právní nárok, ale přesto se domnívá, že by se měl žalovaný při jeho udělování řídit určitými pravidly, která by měla být zřejmá z odůvodnění rozhodnutí. Pokud tomu tak není, jedná se o rozhodnutí nepřezkoumatelné. Krajský soud tak pochybil i v tom, že neshledal v jejím případě důvody pro udělení azylu z humanitárního důvodu. Vzhledem k uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; rovněž požádala o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření k podané kasační stížnosti uvedl, že považuje napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové i svoje rozhodnutí za vydaná v souladu se zákonem. Pokud stěžovatelka namítá, že své problémy nemohla v Kyrgyzstánu řešit, neboť byla nezletilá, poukazuje žalovaný na výpověď stěžovatelky ve správním řízení, kde uvedla, že se její starší sestra pokoušela problémy stěžovatelky ve škole urovnat, avšak stěžovatelka si to nepřála. Podle žalovaného tak lze stěžovatelce vytýkat, že se se žádostí o pomoc primárně neobrátila na orgány země původu. Pokud jde o námitku stěžovatelky, že se žalovaný neměl zabývat situací v Kyrgyzstánu, ale v Kazachstánu, poukazuje žalovaný na to, že soud chybně uvedl v hlavičce rozsudku, že stěžovatelka je státní příslušnicí Kazašské republiky, dále však již posuzoval její žalobu vzhledem k situaci v Kyrgyzstánu, tedy v souladu s tím jak bylo vedeno celé správní řízení. Stěžovatelka, tehdy ještě nezletilá, přicestovala do České republiky se svou sestrou – opatrovníkem s platnými doklady Kyrgyzské republiky a v podané žádosti o azyl potvrdila, že je občankou Kyrgyzské republiky. Žalovaný se domnívá, že se jedná o formální chybu soudu, která nezpůsobuje nicotnost rozhodnutí. Pokud jde o možnost udělení azylu podle § 14 zákona o azylu, tak žalovaný neshledal důvody pro jeho udělení. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatelka uplatňuje důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. - nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

K tomu ze správního a soudního spisu vyplynulo, že dne 20. 11. 2001 nezletilá stěžovatelka prostřednictvím své starší sestry jako opatrovníka podala návrh na zahájení řízení o udělení azylu, ve kterém uvedla, že v Kyrgyzstánu nemá možnost žít, protože je ruské národnosti a je proto obtěžována. Také je nucena, aby se vzdala křesťanství a přijala islám. Z protokolu o pohovoru k důvodům svého návrhu ze dne 15. 1. 2002 vyplynulo, že stěžovatelka cestovala z Kyrgyzstánu do České republiky vlakem přes Bělorusko a Polsko. Odjela proto, že tam byla jako pravoslavná křesťanka ponižována a omezována. Toto ponižování se uskutečňovalo hlavně ve škole a mělo charakter slovních urážek a drobných „šťouchnutí“; k jinému fyzickému napadání nedocházelo. Stěžovatelka byla rovněž muslimy přesvědčována, aby odjela ze země. Nastalou situaci nijak neřešila, pouze sestra stěžovatelky jednou šla do školy pokusit se docílit toho, aby stěžovatelku spolužáci nechali „na pokoji“, ale podle stěžovatelky došlo spíše ke zhoršení. Žádnou jinou pomoc už nevyhledala. V případě návratu do vlasti se nikoho neobává, jen má strach z toho, že bude bída, nebude moci pracovat, žít ani studovat. Na odchod se připravovaly spolu se sestrou dlouho. Posledním impulsem pak byly válečné akce v Afgánistánu. Závěrem pohovoru byla stěžovatelka dotázána zda se chce seznámit s obsahem zpráv a informací, na základě nichž bude žalovaný rozhodovat, a vyjádřit se k nim či ke způsobu jejich zjištění, popřípadě navrhnout jejich doplnění. Stěžovatelka tuto možnost odmítla. Žalovaný rozhodnutím ze dne 27. 8. 2002 stěžovatelce azyl neudělil, a to podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a rovněž vyslovil, že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Pokud stěžovatelka namítá, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b), případně § 14 zákona o azylu, nemůže s ní Nejvyšší správní soud souhlasit.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Z citovaného ustanovení vyplývá, že podmínky pro udělení azylu splňuje cizinec, je-li ve vztahu k jeho osobě zjištěno, že je pronásledován, respektive má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů uplatňování určitých politických práv a svobod či politických názorů nebo má ve státě, jehož občanství má, odůvodněný strach z pronásledování z tam uvedených důvodů (rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů). Podle § 2 odst. 5 zákona o azylu se za pronásledování pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovýmto jednáním. Podmínkou pro to, aby určité jednání, bylo považováno za pronásledování ve smyslu zákona o azylu je tedy zejména to, aby dosahovalo určité intenzity (ohrožovalo život, svobodu, způsobovalo psychický nátlak či obdobné následky) a bylo prováděno, podporováno či trpěno úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovýmto jednáním. Podle názoru soudu není ani jedna podmínka ve stěžovatelčině případě splněna, neboť stěžovatelka, která se cítila pronásledována některými obyvateli kvůli svému náboženství a národnosti, se o pomoc na příslušné úřady v Kyrgyzstánu vůbec neobrátila. Nelze tak jednání, které vychází od části obyvatelstva, přičítat státu a ani nelze říci, že by tento stát uvedené jednání trpěl či nebyl stěžovatelce schopen zajistit před ním ochranu, když o něm vůbec nebyl informován a ochrana po něm nebyla vyžadována. Pokud stěžovatelka namítá, že tehdy byla nezletilá, nemůže tato skutečnost uvedený závěr nijako zpochybnit. Jak vyplynulo ze správního spisu tehdy nezletilá stěžovatelka již byla rozumově natolik vyspělá (v době odchodu ze země jí bylo 17 let), že mohla sama požádat o pomoc příslušné orgány nebo alespoň požadovat toto po své starší sestře se kterou žila. Stěžovatelka nic takového neučinila a naopak, když se její sestra pokoušela zjednat nápravu alespoň ve škole, žádala, aby tak nečinila. Rovněž intenzita a charakter uvedeného jednání není natolik závažný (stěžovatelka zmiňovala zejména potíže se spolužáky a sousedy kyrgyzské národnosti, které se projevovaly zejména urážkami ze strany těchto osob), aby bylo možné hovořit o pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Lze tak uzavřít s tím, že stěžovatelkou tvrzené potíže se soukromými osobami v Kyrgyzstánu za situace, kdy plně nevyužila možnosti ochrany ze strany státních orgánů v zemi původu, nemohly být bez dalšího hodnoceny jako pronásledování z důvodů stanovených v ustanovení § 12 zákona o azylu, což také v souladu se zákonem dovodil jak žalovaný, tak i krajský soud.

Stejně tak nedůvodná je námitka týkající se neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu. Smysl institutu humanitárního azylu podle citovaného ustanovení spočívá v možnosti správního orgánu udělit azyl i v situacích, kdy není naplněn žádný z taxativně uvedených důvodů v § 12 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neudělit. Správní orgán tak může podle § 14 zákona o azylu rozhodnout za použití správního uvážení o udělení azylu z humanitárních důvodů nejen v případech, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofu), ale i v případech, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Udělení tzv. humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu je pak věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele,

protože na jeho udělení není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Soudu tak nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli, to je věcí oprávnění správního orgánu, soud rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem a nedopustil se správní libovůle. V daném případě stěžovatelka o udělení azylu z humanitárního důvodu nepožádala a správní orgán tuto možnost vážil proto jen z obecného hlediska, když vycházel z tvrzení o důvodech azylu. Výsledek posouzení pak, byť velmi stručně, vyjádřil v odůvodnění svého rozhodnutí. Podle názoru Nejvyššího správního soudu tak nelze krajskému soudu cokoli vytknout, neboť i v tomto případě postupoval v souladu se zákonem.

Námitku stěžovatelky, že informace Ministerstva zahraničních věcí USA o stavu dodržování lidských práv v Kyrgyzstánu a informace Ministerstva zahraničních věcí České republiky, které byly použity při rozhodování žalovaného, jsou neobjektivní, považuje Nejvyšší správní soud za nedůvodnou a účelovou. Žalovaný postupoval podle standardních zpráv a informací (jako v obdobných případech) o jejíž objektivnosti není dle názoru soudu třeba pochybovat. Pokud stěžovatelka svoji námitku ničím nedoložila ani blíže nekonkretizovala není možné jí přisvědčit. Neurčité tvrzení o mocenských zájmech USA v bývalých svazových republikách Sovětského svazu a z toho vyplývající benevolence k tamějším vládám, za řádnou konkretizaci požadovat nelze. Navíc stěžovatelce bylo v průběhu správního řízení sděleno, jaké informace a zprávy má žalovaný k dispozici pro posouzení situace v její vlasti a bylo jí umožněno se s nimi seznámit, případně navrhnout jejich doplnění. Stěžovatelka tudíž mohla navrhnout jiné podklady, případně odlišné informační zdroje, které jsou v jejich očích objektivní. Této možnosti však nevyužila, s obsahem zpráv se neseznámila a žádné jejich doplnění nenavrhla.

Tvrzení stěžovatelky, že krajský soud svůj výrok chybně odůvodnil situací v Kyrgyzstánu, když ona je občankou Kazašské republiky, považuje Nejvyšší správní soud rovněž za účelové a poněkud matoucí. Ve správním spisu je totiž založena kopie platného cestovního dokladu stěžovatelky, ze kterého je patrné, že stěžovatelka je občankou Kyrgyzstánu. Tuto skutečnost stěžovatelka opakovaně potvrdila jak v průběhu správního řízení (v návrhu na zahájení řízení o udělení azylu a v protokolu o pohovoru k důvodům tohoto návrhu), tak i v řízení před krajským soudem (v žalobě, jejím doplnění a v odpovědi na výzvu soudu). Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že nemá pochyb o tom, že stěžovatelka je občankou Kyrgyzské republiky. Pouhé uvedení stěžovatelky jako občanky Kazašské republiky v kasační stížnosti bez toho, aby tuto skutečnost nějakým způsobem doložila, nemůže její státní příslušnost jakkoli ovlivnit. Pokud krajský soud v záhlaví napadeného rozsudku chybně uvedl, že stěžovatelka je státní příslušnicí Kazašské republiky, pak se jedná o zjevnou nesprávnost, která nemá vliv na zákonnost tohoto rozhodnutí a předseda senátu krajského soudu ji podle § 54 odst. 4 s. ř. s. opraví i bez návrhu. Jak vyplývá z obsahu soudního spisu k opravě originálu rozsudku už ostatně došlo. Krajský soud tak postupoval v souladu se zákonem, když žalobu stěžovatelky zamítl.

Vzhledem k tomu, že nebylo zjištěno naplnění žádného tvrzeného kasačního důvodu, Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl,

že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. 2. 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu